

UČNA PRIPRAVA

K DEJAVNOSTI

Zakaj?... KER...

za vrtce

s slovenskim učnim jezikom v Italiji
in obšolske izobraževalne programe
(pribl. starost: 5 let)

avtorica: Laura Hvalic

mentorji_ice: M. Grgič, N. Pirih Svetina in D. Popič

Gradivo je nastalo v sklopu programa

Slovenščina kot učni jezik na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja,

ki je bil izbran na razpisu za akreditacijo izobraževalnih programov,
namenjenih učiteljem šol s slovenskim učnim jezikom.

Postopek akreditacije je vodil

Urad za šole s slovenskim učnim jezikom pri Deželnem šolskem uradu;
program je organiziral in izvedel Slovenski raziskovalni inštitut - SLORI.

Zadnja posodobitev: maj 2018

Izhodišča

Zakaj?...KER....!

Pred časom sva s kolegico na Goriškem razmišljali, kako bi lahko s primernim pristopom spodbudili uporabo veznika KER pri odgovorih otrok. Najino opazovanje sva omejili na jutranje pogovore.

Med rutino jutranjega kroga je vsak dan potekal pogovor o počutju otrok (primer):

»Kako se počutiš danes?«

»Sem vesel.«

»Zakaj si vesel?«

»Zakaj sem v vrtcu.«

Popravljanje in preoblikovanje nista bila učinkovita, rutina je bila seveda dnevna in se je redno ponavljala. Skrbelo naju je, da bi se napaka s tem lahko le še bolj ukoreninila.

Odločili sva se, da se bova izognili spraševanju in da bova odgovore otrok raje vpeljali z ustreznim jezikovnim vzorcem (primer):

»Kako se počutiš danes?«

»Sem vesel.«

»Si vesel, ker ...?«

»Ker sem v vrtcu.«

Odločitev je bila uspešna, saj so otroci v kratkem začeli samostojno pravilno oblikovati odgovore, čeprav le v okviru jutranje rutine.

Naloga, ki smo jo dobili v sklopu programa **Slovenščina kot učni jezik na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja**, je bila dober izziv, da sem razmislila, kako bi lahko preko načrtovanja vplivali na ta jezikovni pojav.

UČNA PRIPRAVA		
Učitelj/ica:		
Skupina:	Šola:	Učni list: Zakaj? KER...
		Trajanje: srečanje v okviru programa kontinuitete z osnovno šolo (petletni otroci + 1. razred) - približno ena ura

Cilji

V sklopu te učne enote otroci:

- ob knjigi doživljajo ugodje in veselje;
- razvijajo jezik na različnih jezikovnih ravneh;
- razširijo besedišče;
- spoznajo in vadijo rabo besed in besednih zvez v besedilih in pripovedovanju;
- se ustvarjalno izražajo v jeziku.

Metode: dialoško branje, pogovor, demonstracija, igra, tvorjenje enostavnih besedil, praktično delo.

Oblike dela: skupinska, dvojice.

Dodatna učna sredstva: knjiga (Lila Prap: Zakaj so zebre progaste? Posebna izdaja v Braillovi pisavi. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, COBISS.SI-ID: 251741952 ali Zakaj? Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017 COBISS.SI-ID: 28738534), interaktivna tabla, računalnik, fotografije živali, listi za risanje, flomastri, lepilo, barvane lepenke.

Medpredmetna povezava: Pogovori in besede, Spoznavajmo svet (Kurikularne smernice, 2012)

Potek dejavnosti
Uvodni del - motivacija   1. Začetni pogovor in napovedovanje vsebine: vzgojitelj_ica otrokom predstavi knjigo <i>Zakaj so zebre progaste?</i>: s spodbudnimi vprašanji vodi pogovor/analizo (<i>naslov, naslovna ilustracija – kdo je na ilustraciji; kakšna je zebra; ali že kdo pozna knjigo; ste se kdaj vprašali, zakaj je zebra progasta; kaj mislite?...</i>).   Otroci sedijo na stolih v polkrogu/krogu, poslušajo, odgovarjajo na vprašanja.   Vzgojitelj_ica posluša in si zapisuje odgovore, spodbuja otroke, sprejme vse predloge/odgovore; trenutno ne popravlja in ne preoblikuje. Začetno opazovanje spontanega govora otrok je koristno za nadaljnje preverjanje morebitnih sprememb (v času same dejavnosti in v nadaljnjih srečanjih). Pri pogovoru vzgojitelj_ica pomaga otrokom; ko na primer izgovarja besedo »progaste«, s prstom kaže posamezne proge na zebri, primerno spreminja barvo glasu pri izgovorjavi besede.   Vzgojitelj_ica lahko vodi pogovor z uporabo simbolnega predmeta (npr. s čarobni flomaster, lutka).

2.

V knjigi so na duhovit način predstavljene lastnosti različnih živali: za vsako žival je zastavljeno eno vprašanje, ki mu sledijo smešni odgovori in informativno besedilo. Predstavljenih živali je 13, vzgojitelj_ica se lahko predhodno odloči, katere bo predstavila (vezava knjige omogoči, da se lahko tudi odstranijo strani), tako da bo branje primerno dolgo.

Nekateri odgovori se v knjigi ne začenjajo s *ker*; vzgojitelj_ica se lahko osredotoči samo na te živali (npr. zebro, krokodila, hijeno). V okviru srečanja se vzgojitelj_ica omeji le na duhovite odgovore in usmerja pozornost otrok na značilnost odgovora (duhovitost). Pred srečanjem je lahko knjiga na razpolago v oddelku.

Dialoško branje

3.

Vzgojitelj_ica spodbuja otroke k pogovoru/komentiranju (pri vsakem se zaustavi, preveri razumevanje...), poleg tega spodbuja otroke k primerjavi odgovorov, ki so jih sami oblikovali v uvodnem delu priprave, z odgovori, ki so zapisani v knjigi; poslušajo morebitne nove odgovore, po potrebi jih preoblikuje in ponovi ter povabi otroke, naj jih sami ponovijo; spodbuja otroke, da dobijo še druge rešitve, sam_a ponuja otrokom svoje duhovite odgovore, je pozoren_a na vsakega otroka.

Odgovore otrok vzgojitelj_ica vpelje in spodbuja z oblikovanjem pravičnega jezikovnega vzorca in se postopoma izogne vprašalnici *zakaj* (**Zebre so progaste, KER...**). Pri tem ustrezno spreminja barvo glasu in ritem, ko izgovarja veznik *ker*. Pri vsaki živali se vzgojitelj_ica fleksibilno zaustavi, dokler otroci uživajo in se zabavajo. Po potrebi lahko odzame/doda živali.

(Po želji otrok: ponovno »branje« slikanice – otroci se lahko izmenjujejo kot pripovedovalci).

Pogovor o slikanici in predstavitev nadaljnega dela

4.

Med pogovorom o slikanici vzgojitelj_ica poslušajo odzive otrok in povratne informacije, z otroki analizira odgovore (*kakšni so odgovori? smešni, nemogoči...*).

Vzgojitelj_ica pove otrokom, da bodo tudi sami lahko ustvarili podobno knjigo (primerno spodbuja motivacijo otrok, občutek uspešnosti...).

Skupinska igra kot uvod v dejavnost

5.

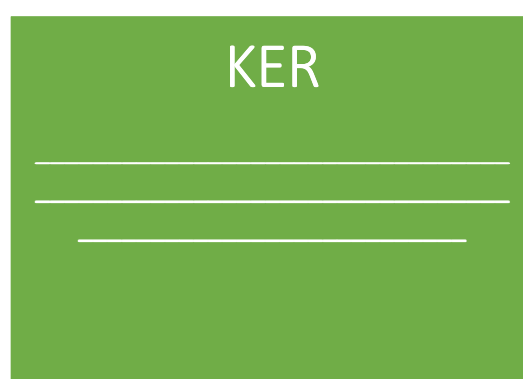
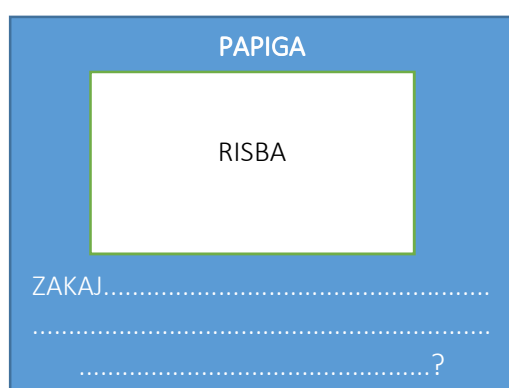
Skupinsko zastavljamo vprašanja in oblikujemo odgovore na podlagi fotografij drugih živali (vzgojitelj_ica predhodno pripravi fotografije; na voljo naj bo precej fotografij). Fotografije so lahko že pripravljene na mizi ali jih lahko žrebamo iz vrečke. Otroci poimenujejo žival s pomočjo odraslega, ki zastavlja primerna spodbudna vprašanja in usmerja pozornost otrok na posebne lastnosti vsake živali (*Katera žival je to? Kakšna je? Kakšen je kožuh/gobček itd...vsak poimenovani del nazorno prikaže...*).

Vzgojitelj_ica sprejme vse predloge, spodbuja otroke in jih motivira (po potrebi – npr. če imajo otroci težave pri ugotavljanju ustreznih vprašanj za prikazano žival – vzgojitelj_ica predlaga vprašanja, odgovore lahko zapiše na plakat).

Ustvarjanje v dvojicah

6.

- Otroke razdelimo v dvojice (ki jih že prej določimo v sodelovanju z razrednimi učitelj_cami glede na značilnosti posameznih otrok).
- Na mizo postavimo vrsto obrnjenih fotografij z različnimi živalmi (ali jih žrebamo iz vrečke). Vsaka dvojica odkrije (ali žreba) eno fotografijo: na tej je žival, za katero bodo otroci v dvojicah postavljali vprašanja in odgovore.
- Vsaka dvojica dobi dve lepenki različnih barv: na prvi je zapisano *zakaj* + ime živali (ime zapiše učitelj_ica/vzgojitelj_ica), na drugi *KER*. Na prvo lepenko dvojica prilepi risbo izžrebane živali in zapiše vprašanje (s pomočjo prisotnih učiteljev_ic/vzgojiteljev_ic), na drugo pa zapiše odgovore (odgovorov je lahko več; primerno bi bilo, da bi bila vsaj dva odgovora, da si lahko otroka lahko zamenjata vlogi pri nadaljnji predstavitvi). Med izvedbo učitelj_ice/vzgojitelj_ice krožijo med otroki in ponujajo primerno podporo.

- Vsaka dvojica nastopi in svoje delo predstavi skupini (interaktivna tabla: na interaktivni tabli lahko predstavimo fotografijo živali). En otrok predstavi vprašanje, drugi pa odgovor (primerno bi bilo, da sta vsaj dva odgovora: otroka zamenjata vlogi).
- Pred nastopom dvojic prisotna učitelj_ica/vzgojitelj_ica demonstrirata (vprašanje in odgovor imata že pripravljena): med demonstracijo učitelj_ica/vzgojitelj_ica posebno poudarita *KER* (na primer: barva glasu, ritem, sledita zapisani besedi s prstom). Po vsaki predstavitvi se lepenke obesijo na steno.
- Zaključni pogovor (vtisi otrok, odzivi, povratne informacije...) in napoved nadaljevanja v prihodnjem srečanju: izdelava knjige *Zakaj?...KER...!*

Izdelava lastne knjige

7.

Knjiga, ki nastane v skupini/razredu, ima lahko isto vezavo kot izhodiščna slikanica; lahko pa se poslužujemo tudi digitalnih pripomočkov (npr. *book creator*, ki omogoča dodajanje tudi avdio posnetkov).

Krajši primer na povezavi:

<https://www.youtube.com/watch?v=StWoQ6hKcxM>

8.

Nastalo knjigo objavimo na primer na spletni strani šole, kjer je prosto dostopna (otroci jo lahko prebirajo tudi doma z družinami).

9.

Med prvim in drugim srečanjem z osnovnošolskimi učenci lahko petletni otroci pripovedujejo ostalim v vrtcu, kako je srečanje potekalo (s pomočjo fotografij ali posnetkov, za katere poskrbijo vzgojitelj_ice med dejavnostjo).

10.

V vrtcu potekajo različne oblike poustvarjanja, ki vključujejo vse otroke (branje, lutkovno poustvarjanje, dramatizacija, intervjuji z živalmi...), izštevanka, pesmi, igre. V bralnem kotičku je slikanica *Zakaj so zebre progaste?* vedno na razpolago, kotiček pa lahko še dodatno obogatimo tudi z drugimi knjigami iste avtorice.

11.

Projekt lahko poteka tudi v vertikalni povezavi vseh stopenj. Peti razred osnovne šole lahko sodeluje z nižjo srednjo šolo pri oblikovanju informativnih, »znanstvenih« odgovorov/besedil. Te odgovore/besedila učenci_ke oblikujejo med »raziskavami«, ki lahko vključujejo obisk knjižnice, intervjuje s profesorji ali različnimi »izvedenci«. Temo »zakajev« pa lahko prilagodimo zanimanju otrok in slikanico uporabimo le kot izhodiščno sredstvo.